

NORGES HØYESTERETT

Den 14. mars 2012 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Stabel og Bull i

sak nr. HR-2012-00564-U, (sak nr. 2012/230), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Svein-Olav Bøen)

mot

B (advokat Jo Are Aamodt Brænden)

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder en videre anke over tingrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (2) A og B giftet seg i 1994. De brøt samlivet i 2010. Partene inngikk en skifteavtale 9. mars 2010. I ettertid mente B at avtalen var urimelig, og at denne måtte settes ut av kraft etter ekteskapsloven § 65 første ledd annet punktum, eventuelt at hun måtte tilkjennes et beløp etter § 65 første ledd tredje punktum. Hun gikk til sak ved stevning til X tingrett 31. januar 2011 og nedla slik påstand:

”Prinsipalt:

1. Skifteavtalen datert 9. mars 2010 settes ut av kraft.
2. A dømmes til å betale et beløp fastsatt etter rettens skjønn innen 14 dager etter dommens forkynnelse.
3. B tilkjennes saksomkostninger.

Subsidiært:

1. A dømmes til å tilkjenne B et beløp fastsatt etter rettens skjønn innen 14 dager etter dommens forkynnelse.
2. B tilkjennes saksomkostninger.”

- (3) X tingrett avsa dom 1. juli 2011 med slik domsslutning:

”1. A dømmes til å betale 400 000 – firehundretusen – kroner til B innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

2. A dømmes til å betale til B 4 525 – firetusenfemhundreogfemogtyve – kroner og til det offentlige 59 330 – femtinitusentrehundreogtredve – kroner i sakskostnader innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.”

- (4) A anket over tingrettens sakskostnadsavgjørelse til Eidsivating lagmannsrett, og gjorde gjeldende at motparten ikke hadde vunnet saken når hun ikke fikk medhold i sin prinsipale påstand.

- (5) Lagmannsretten avsa kjennelse 30. november 2011 med slik slutning:

”1. Anken forkastes.

2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A til det offentlige 5 656 – femtusensekshundreogfemtiseks – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.”

- (6) A har i rett tid påanket kjennelsen, og det er i korte trekk anført:

- (7) Kjennelsen bygger på feil rettsanvendelse. Ankemotparten har ikke vunnet saken når hun ikke fikk medhold i sin prinsipale påstand. Lagmannsretten har uriktig lagt til grunn at medhold i den prinsipale påstanden ville gitt samme resultat. Det er lagt ned slik påstand:

”1. Slutningens punkt 1 oppheves.

2. A tilkjennes sakens omkostninger for lagmannsretten og Høyesterett.”

- (8) B har tatt til motmæle, og har i korte trekk anført:

- (9) B har vunnet saken når hun har fått medhold i det vesentlige, sett i lys av hvor hovedtyngden i de reelle tvistepunktene har ligget. Lagmannsretten har ikke lagt til grunn at medhold i den prinsipale påstanden ville gitt et identisk resultat. Under begge påstandene ble utmålingen overlatt rettens skjønn, og det kan ikke ha noen betydning at det var lagt ned to påstander i stedet for én. Det er lagt ned slik påstand:

”1. Anken forkastes.

2. Det offentlige tilkjennes saksomkostninger.”

- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker innledningsvis at lagmannsrettens kompetanse ved en særskilt anke over tingrettens sakskostnadsavgjørelse er begrenset til å gjelde lovanvendelsen og saksbehandlingen, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen, jf. tvisteloven § 20-9 tredje ledd. Ankeutvalgets kompetanse er ved en videre anke i tillegg begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6.

- (11) Bs prinsipale påstand for tingretten bygget på full tilsidesettelse av skifteavtalen etter ekteskapsloven § 65 første ledd annet punktum. Det beløp som retten ifølge stevningen i saken da skulle fastsette etter skjønn, skulle utmåles etter ekteskapsloven § 70 første ledd. Denne bestemmelsen åpner ikke for noe slikt rimelighetsskjønn som § 65. Den subsidiære påstanden,

som hun fikk medhold i, bygget på et vederlagskrav etter § 65 tredje punktum. Det fremgikk av tingrettens domspremisser at en full tilsidesettelse av avtalen, ville gitt henne et krav på 610 975 kroner. Tingretten la her korrekt til grunn at en full tilsidesettelse av ektepakt etter ekteskapsloven § 65 innebærer skifte etter ekteskapslovens regler, jf. bestemmelsens første punktum og Ot.prp. nr. 28 (1990-91) side 76. Det tilkjente vederlagskravet var imidlertid på 400 000 kroner.

- (12) Til tross for forskjellen mellom beløpene kom tingretten til at B hadde ”vunnet saken” etter tvisteloven § 20-2 første ledd. Etter § 20-2 annet ledd er saken vunnet hvis parten har fått medhold fullt ut eller i det vesentlige. Tingretten presiserte ikke hvilket av alternativene den la til grunn.
- (13) I tilfeller hvor den subsidiære påstanden er tatt til følge, og påstandene ikke anses alternative, vil ikke saken være vunnet fullt ut selv om resultatet er like godt som etter den prinsipale påstanden, jf. Schei m.fl., Tvisteloven side 896, HR-2001-291 og Rt. 1998 side 374. Om parten da har vunnet saken, beror på om forskjellen mellom påstandene er så liten at vedkommende kan sies å ha fått medhold i det vesentlige, jf. Schei m.fl. s 896, Skoghøy i Lov og Rett 2011 side 115 og Rt. 2011 side 699 avsnitt 26. I denne vurderingen må det også ses hen til hvor hovedtyngden i de reelle tvistepunktene har ligget, jf. Rt. 2011 side 44 avsnitt 22.
- (14) Etter utvalgets syn må spørsmålet derfor være om B hadde fått medhold ”i det vesentlige”, jf. tvisteloven § 20-2 annet ledd. Lagmannsretten kommenterer ikke dette uttrykkelig. Derimot uttaler den at ”B derfor har nådd fram både med sin prinsipale og subsidiære påstand, selv om avtalen ikke er satt helt eller delvis ut av kraft”. Hvis lagmannsretten her mener å gi uttrykk for at det er gitt medhold i den prinsipale påstanden fullt ut, er det en uriktig lovtolkning, jf. Rt. 2006 side 833 om det tilsvarende spørsmålet i forhold til ekteskapsloven § 46 annet ledd og tvistemålslovens regler om sakskostnader.
- (15) Videre uttaler lagmannsretten at siden partene for tingretten var enige i fordelingen av eiendelene, slik at saken i realiteten bare dreide seg om pengekrav, har det ikke hatt noen rettslig eller faktisk betydning for B om hun hadde vunnet frem med den prinsipale eller den subsidiære påstanden, siden vurderingskriteriene for det beløpet som det var aktuelt å tilkjenne etter begge påstander var de samme. Lagmannsretten var imidlertid ved sin vurdering av sakskostnadsspørsmålet bundet av tingrettens faktiske og rettslige vurdering av sakens materielle spørsmål. Dette innebar at en full restitusjon etter ekteskapslovens regler ville gi et krav på 610 975 kroner.
- (16) Lagmannsretten skulle dermed ha vurdert om B likevel hadde fått medhold i det vesentlige, selv om medhold i den prinsipale påstanden ikke ville gitt et identisk resultat, bl.a. sett i lys av hvor hovedtyngden i de reelle tvistepunktene har ligget og at det under begge påstandene var overlatt rettens skjønn å foreta utmålingen.
- (17) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves. A har påstått seg tilkjent sakskostnader for lagmannsretten og Høyesterett. Avgjørelsen av sakskostnadene for lagmannsretten må utsettes til den nye behandlingen for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-8 tredje ledd. For Høyesterett tilkjennes 3 000 kroner, som også innbefatter merverdiavgift.

(18) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

1. Lagmannrettens kjennelse oppheves.

2. I sakskostnader for Høyesterett betaler B til A 3 000 – tretusen – kroner innen 2 – to uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Ingse Stabel
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: